

УДК 343.102:347.172

Никифорчук Д. Й. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, м. Київ; **ORCID 0000-0001-9041-6197**;

Чемерис Д. Д. – ад'юнкт Національної академії внутрішніх справ, м. Київ; e-mail: chemeris83@online.ua; **ORCID 0000-0002-6140-4506**

Теоретичні аспекти організації і тактики розшуку безвісно зниклих осіб у сучасних умовах

Висвітлено теоретичні аспекти організації і тактики розшуку безвісно зниклих осіб у сучасних умовах. Проаналізовано положення нормативно-правових актів, що регулюють цей вид діяльності, увагу акцентовано на визначенні таких понять, як організація і тактика роботи оперативних підрозділів Національної поліції України. Відображено зв'язок між теорією і практикою діяльності поліції щодо розшуку безвісно зниклих осіб. Розглянуто елементи тактики, першочергові розшукові заходи з моменту отримання заяви про безвісне зникнення особи та планування оперативно-розшукових заходів, з огляду на особливості ситуації зникнення людини. Схарактеризовано методику визначення кримінальних обставин таких подій. З'ясовано проблеми, що постають під час проведення розшукових заходів, починаючи з дій співробітників поліції на місці події в конкретних ситуаціях. Теоретичний зміст статті підкріплено прикладами з практики. Окреслено коло питань, пов'язаних зі змінами в житті країни, зокрема в структурі державних органів, що надають допоміжну інформацію (створення баз даних, де накопичують і зберігають інформацію із цього питання; комп'ютеризація; необхідність використання інтернет-ресурсів у повсякденній діяльності Національної поліції України). У висновках обґрунтовано необхідність здійснення теоретичних розробок у цій галузі, що зумовлено вимогами й потребами практики.

Ключові слова: організація; тактика; безвісно зникла особа; соціальні мережі; оперативно-розшуковий захід; відпрацювання осіб; математична модель.

Постановка проблеми. У контексті змін вітчизняного законодавства, реформування Національної поліції України, необхідності пристосування оперативних підрозділів до роботи в умовах мінливого суспільного життя додаткового дослідження потребують теоретичні засади організації і тактики розшуку безвісно зниклих осіб.

У різні роки зазначену проблематику вивчали такі вчені: Ю. П. Алєнін, О. М. Бандурка, В. П. Бахін, Г. М. Бірюков, Р. С. Белкін, Я. Ю. Кондратьєв, В. П. Пилипчук, І. П. Козаченко, В. П. Цильвік та ін.

Метою статті є аналіз й обґрунтування теоретичних аспектів організації і тактики розшуку безвісно зниклих осіб у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Тактичні прийоми та способи організації заходів з розшуку безвісно зниклих осіб еволюціонують паралельно із законодавством України й

відомчими нормативно-правовими актами, які є вихідними положеннями під час виконання завдань оперативно-розшукової діяльності. Так, згідно з наказом МВС України від 7 липня 2017 року № 575, у разі подання заяви, а саме повідомлення про безвісне зникнення особи, за обставин, що свідчать про можливість учинення стосовно неї злочину, протягом 24 год обов'язково вносять до ЄРДР відомості про вчинення кримінального правопорушення з попередньою кваліфікацією умисного вбивства, уживають усіх передбачених КПК України заходів для всебічного, повного та неупередженого дослідження обставин кримінального провадження [1].

Необхідність розпочати кримінальне провадження протягом доби після звернення є наслідком урахування досвіду минулих років, коли в правоохоронних органах не було достатньої можливості здійснювати широкий спектр оперативних заходів, тому непоодинокими були випадки неналежного реагування на ситуації, у яких безвісно зникла особа ставала жертвою злочину.

Матеріали кримінального провадження також є підставою для здійснення оперативно-розшукової діяльності відповідно до п. 2 ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [2]. Тобто створено умови для законного здійснення комплексу слідчих дій, негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів. Запорукою успіху є грамотна організація проведення тактичних дій в умовах можливої протидії з боку не зацікавлених у розшуку осіб (дезінформація, приховування фактів, знищення слідів, вплив на свідків тощо).

Саме під час проведення заходів в умовах протистояння доцільно застосовувати термін «тактика». У військовій справі тактика (грец. «мистецтво шикування») – це теорія і практика організації та провадження бою; складова воєнного мистецтва. Тактика визначає й обґрунтовує оптимальні засоби, форми та способи бойових дій з метою досягнення тактичного й оперативного успіху, досліджує особливості організації та провадження всіх видів бою як власними військами, так і ворогом у різних умовах [3, с. 251].

З огляду на сферу застосування та зміст діяльності працівників оперативних підрозділів Національної поліції України, у науці оперативно-розшукової діяльності використовують термін «оперативно-розшукова тактика». Це система наукових положень і розроблених на їх основі рекомендацій щодо проведення комплексу заходів (дій, операцій, комбінацій тощо) суб'єктами оперативно-розшукової

діяльності, що здійснюються на підставі законів і підзаконних нормативних актів відповідно до особливостей криміногенної ситуації та які спрямовані на виконання завдань оперативних підрозділів [4, с. 198]. У контексті розшуку безвісно зниклих осіб оперативно-розшукову тактику слід тлумачити як систему гласних і негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів, що здійснюються оперативні підрозділи Національної поліції України на підставі чинних нормативно-правових актів, спрямованих на встановлення місцеперебування безвісно зниклої особи.

Тактика, як і будь-яка наукова теорія, має такі елементи [4, с. 199]:

- вивчення й аналіз конкретної ситуації;
- ухвалення відповідного тактичного рішення;
- реалізація тактичного рішення та контроль за здійсненням тактичних заходів з метою визначення їх ефективності.

Отже, на тактичному рівні на підставі аналізу конкретної ситуації безвісного зникнення особи працівники органів досудового розслідування розробляють відповідні рекомендації. Їх особливість полягає в тому, що кожна з них не є обов'язковою, а залишає за оперативним працівником право вибору варіанту дій у певній ситуації.

Тактична рекомендація здебільшого передбачає відповідний алгоритм дій оперативного працівника: аналіз ситуацій, за яких використання певної програми є найдоцільнішим; облік сил і засобів, необхідних для її успішного здійснення та прогнозування можливих негативних наслідків, що можуть виникнути в разі її застосування.

Це розумова діяльність, пов'язана з прогнозуванням (інтелектуальні операції) та наявністю професійних знань і досвіду в оперативного працівника.

На підставі отриманих результатів розробляють тактичні рішення, обирають сили, засоби, методи й інші можливості оперативно-розшукової діяльності. Ураховують характер і ступінь протидії кримінально активних та інших осіб, визначають оперативно-розшукові заходи та негласні слідчі (розшукові) дії [4, с. 200].

Невід'ємною від тактики є організація діяльності оперативних підрозділів щодо розшуку осіб цієї категорії. Етимологічно організацію слід трактувати в першому випадку як створення, заснування, підготовку чогось; у другому – як

об'єднання людей, суспільних груп, держав на основі спільності інтересів, мети, програми дій тощо [3, с. 279].

Для ефективної роботи з розшуку безвісно зниклої особи слід забезпечити швидке та якомога повніше отримання працівниками поліції даних про обставини кримінального факту й реагування на нього. Цього досягають завдяки швидкому вжиттю необхідних заходів з метою розшуку безвісно зниклого та затримання злочинця. Ці заходи реалізують співробітники поліції, які першими прибули на місце події, а потім – слідчо-оперативна група. Тому вагоме значення має якісний відбір членів слідчо-оперативної групи для проведення першочергових дій, що стають ефективними, якщо створено умови для своєчасного виїзду цієї групи на місце події [5, с. 564].

Результати вивчення практики засвідчують, що працівникам поліції не завжди доводиться здійснювати заходи в умовах протистояння сторін. У більшості випадків безвісне зникнення особи не пов'язане з учиненням стосовно неї злочину. Подія трапляється з об'єктивних причин, наприклад, коли з особою стався нещасний випадок або вона не має можливості завчасно повернутися додому й повідомити про себе, а також із суб'єктивних причин – небажання підтримувати стосунки з рідними, зловживання спиртними напоями чи вживання наркотичних засобів, залишення сім'ї одним із подружжя, від'їзд до реабілітаційного центру чи в монастир тощо. Попри це, що повнішим є комплекс проведених заходів, то швидше буде досягнуто позитивного результату. Вибір тактичних прийомів зумовлений обставинами зникнення.

У разі отримання заяви чи повідомлення про безвісне зникнення особи задля забезпечення можливості її швидкого розшуку до внесення відомостей до ЄРДР, якісного збирання первинного матеріалу необхідно забезпечити виконання таких заходів:

– швидке реагування на ймовірну заяву чи повідомлення про безвісне зникнення особи, що полягає в адекватному оцінюванні ситуації та направленні на місце події необхідної кількості сил Національної поліції, адже несприятлива оперативна обстановка (значна кількість викликів, одночасне отримання декількох повідомлень про подію можливого вчинення злочинів) може негативно позначитися на роботі слідчо-оперативної групи та призвести до неякісного й неповного збору даних;

– належне орієнтування нарядів поліції, зокрема суміжних органів, про прикмети безвісно зниклої особи й обставини зникнення (що передбачає використання сучасних засобів фототехніки, мережі Інтернет, електронної пошти, забезпечення якісного радіо- і телефонного зв'язку);

– проведення початкових розшукових заходів «по гарячих слідах», а саме: перевірка за наявними обліками не тільки розшукуваного, а й заявника та близьких родичів, обхід території поблизу місця мешкання безвісно зниклої особи, відпрацювання зв'язків, де може перебувати розшукувана особа на теперішній момент, перевірка медичних закладів, телефонних дзвінків друзів і знайомих особи, яку розшукують;

– збір особового складу за наявною схемою оповіщення, забезпечення можливості швидкого долучення до роботи оперативного підрозділу додаткових сил і матеріальних ресурсів тощо.

Надзвичайно актуальною залишається необхідність систематичного проведення занять у системі службової підготовки поліцейських, які можуть бути задіяні до розшукових заходів, належного інструктажу складу патрульної поліції про оперативну обстановку в населеному пункті й області, а також відповідних дій після отримання орієнтування.

Якщо першочерговими заходами розшукати безвісно зниклу особу не вдалося, питання встановлення кримінальних обставин зникнення є головним фактором під час висунення версій і планування роботи за ними. Встановлення істини можливе тільки шляхом поєднання різних оперативно-розшукових заходів з перевірки інформації, завдяки адекватно сформульованим версіям зникнення. Характер оперативно-розшукових заходів залежить від конкретних обставин зникнення людини, її кримінальної характеристики, якщо вона причетна до вчинення протиправних дій, часу, способу і прийомів, застосованих підозрюваними для приховування злочину, його корисливої мотивації, алібі, яке приготували особи, винні у зникненні людини [6, с. 87].

Досягнення кінцевої мети в діяльності щодо розшуку безвісно зниклих осіб реалізують шляхом виконання плану оперативно-розшукових заходів, у який закладено тактичний задум оперативного працівника. Планування – це процес прийняття конкретних рішень, які необхідно реалізувати на практиці. За допомогою планування пристосовують ресурси до змін внутрішніх та зовнішніх умов, протистоять невизначеності

майбутнього [7, с. 70]. У плані оперативно-розшукових заходів втілюють усі передбачені законами й іншими нормативно-правовими актами розшукові можливості оперативних підрозділів, порядок, доцільність і своєчасність проведення яких зумовлені оперативною обстановкою та конкретною ситуацією. У плані на підставі індивідуального досвіду оперативного працівника та колективного досвіду підрозділу загалом відображено тактичні дії, які необхідно провести відповідно до специфіки району обслуговування. Слід уникати шаблонного підходу до планування заходів із розшуку безвісно зниклої особи. Необхідно ураховувати не тільки індивідуальні особливості розшукуваної особи та ситуації зникнення, а й зміни в закладах, органах та установах, що відбуваються протягом останніх років у державі, звідки витребовують необхідну розшукову інформацію. Ідеться про масову реорганізацію, зміну назв установ, їх ліквідацію, комп'ютеризацію, створення баз даних та інформатизованих пошукових систем (наприклад, об'єднання різних сфер, що надають соціальні послуги, створення центрів адміністративних послуг у районах, удосконалення баз даних органів РАГС тощо).

Кінцевого результату розшуку зазвичай досягають завдяки показанням свідків, тому заплановані заходи можуть бути спрямовані також на їх встановлення [6, с. 87]. Одним з найефективніших прийомів виявлення свідків є встановлення і допит власників абонентських номерів із телефонних книг, записів розшукуваної особи чи її зв'язків та аналіз з'єднань абонентських номерів, наявних у мобільних терміналах. Таку інформацію отримують переважно під час огляду місця події. Особи часто не бажають добровільно надавати відомості про себе, і в телефонній розмові оперативному працівнику доводиться за допомогою тактичних прийомів встановлювати фактичні дані, що становлять слідчий (оперативний) інтерес. Адже власники абонентських номерів, з якими підтримувала зв'язок безвісно зникла особа, повинні бути обов'язково допитані як свідки.

Також ефективним прийомом для отримання необхідної слідчої інформації про місцеперебування безвісно зниклої особи є використання мережі Інтернет. Моніторинг електронних ресурсів є обов'язковим заходом у сучасних умовах службової діяльності Національної поліції. Наприклад, під час обміну досвідом із практичними працівниками оперативних підрозділів стало відомо, що 29 грудня 2017 року в Київській області безвісно зникла відома правозахисниця І. С. Ноздровська.

Унаслідок проведення слідчих (розшукових) дій за цим кримінальним провадженням за фактом убивства було відпрацьовано пасажирів транспорту міжміського сполучення, зареєстрованих у соціальній мережі «Фейсбук» у групі «Попутники Демидова». Встановлено та допитано як свідків 87 осіб. Це дало змогу встановити маршрут пересування безвісно зниклої та відновити хронологію подій.

Труднощі в роботі зі свідками потребують застосування певних тактичних прийомів. Вони можуть полягати як у приховуванні даних, так і в наданні неповних чи неправдивих відомостей з різних причин (страх перед злочинцями, невизначеність власної ролі в події, небажання явки до слідчого на допити тощо).

Відносини між суб'єктами ОРД та не зацікавленими у встановленні істини особами за аналізованою категорією справ переважно конфліктні. Це закономірно, оскільки в разі кримінального зникнення оперативні працівники вживають заходів для якнайшвидшого розшуку безвісно зниклої особи та притягнення винних до кримінальної відповідальності, а інша сторона (злочинці), зі свого боку, докладає зусиль, щоб залишитися невикритими. Це протистояння загострюється, коли декількох осіб, причетних до безвісного зникнення, доставляють до поліції. Для маскуваня вбивства під безвісне зникнення в причетних осіб є достатньо часу для знищення або приховування слідів злочину (закопування або замурування трупа, перевезення автомобіля у віддалені місця, видалення слідів крові тощо). Тому злочинці, зазвичай, на допиті поводяться спокійно й упевнено, маючи заздалегідь підготовлені відповіді на можливі запитання.

Тактика їх відпрацювання в цій ситуації може відрізнитися залежно від рівня обізнаності працівників оперативного підрозділу щодо даних, які характеризують цих осіб, їх кількості, ролі кожного й обставин учинення злочину. Проте обов'язково необхідно здійснити:

- максимальне збирання даних на доставлених осіб;
- негайне відокремлення помилково доставлених осіб від основних фігурантів;
- унеможливлення спілкування доставлених між собою та зовнішнім середовищем за межами відділення поліції;
- заборону отримання ними будь-яких речей;
- запобігання можливості користуватися будь-якими засобами зв'язку.

Слід зазначити, що таке відпрацювання обмежене встановленим законом граничним строком перебування осіб у відділенні поліції.

Важливе значення за цих умов має вміння оперативних працівників з високим ступенем вірогідності прогнозувати можливі варіанти поведінки доставлених (злочинці вибудовують кожен власну лінію поведінки). Посилену увагу під час відпрацювання спочатку слід приділити особам, яких легше схилити до дачі показань, тобто психічно слабшим (жінки; раніше не судимі; особи, хворі на алкоголізм; наркомани). Бажано створювати в кожного враження, що його співучасник уже дав зізнавальні показання, причому не на «користь» іншого. Показання особи, яка перша почала сприяти слідству, використовують для спонукання іншого фігуранта до дачі правдивих показань.

Певну допомогу в дослідженні таких ситуацій можуть надати математичні моделі, які дають змогу формалізовано спрогнозувати поведінку доставлених. Математичну теорію конфліктів вивчають у межах теорії ігор [5, с. 52]. У цій теорії є приклад, який називають «дилемою бандита». Метою гри є отримання учасниками вигоди, співпрацюючи один з одним або зраджуючи. У традиційному формулюванні йдеться про протистояння двох злочинців, кожен з яких може мовчати або говорити проти іншого. Це приклад того, як дві протидіючі сторони можуть змагатися або співпрацювати [8, с. 124], у зв'язку із чим, на нашу думку статті, доцільно застосовувати зазначену математичну модель у тактиці відпрацювання осіб для розшуку безвісно зниклої особи. Вона ґрунтується на тому, що в більшості країн світу передбачено для групи людей, які вчинили злочин у змові, триваліший термін ув'язнення, ніж для злочинця, який одноосібно вчинив злочин. Можна змоделювати умови цієї гри відповідно до українського законодавства й визначити за мету встановлення місцеперебування безвісно зниклої особи. Слід урахувати, що йдеться про вбивство, за яке згідно з КК України передбачено покарання у вигляді позбавлення волі від 10 до 15 років [9], а «гравцями» є особи, які причетні до злочину.

У математичній теорії ігор варіанти поведінки та її наслідки зображують у вигляді таблиці [8, с. 126]. За основу можна обрати таку таблицю й інтерпретувати її відповідно до українського законодавства:

Таблиця

Особи, причетні до безвісного зникнення	Варіанти поведінки	Можливий термін ув'язнення	Інші можливі варіанти в межах закону
Затриманий 1	Зізнається, активно допомагає слідству	Мінімальний строк або призначення покарання нижче від найнижчої межі, згідно зі ст. 69 КК України	Можливість бути свідком
Затриманий 1	Не зізнається	Максимальний термін ув'язнення	Урахування обтяжуючих обставин
Затриманий 2	Зізнається, активно допомагає слідству	Мінімальний строк або призначення покарання нижче від найнижчої межі, згідно зі ст. 69 КК України	Можливість бути свідком
Затриманий 2	Не зізнається	Максимальний термін ув'язнення	Урахування обтяжуючих обставин

На практиці злочинцям ставлять умови, які називають «виделка»: якщо особа зізнається, то отримує мінімальний термін ув'язнення – «від», а якщо не зізнається, то отримує максимальний термін – «до». Зазначені можливі строки покарання є приблизними і можуть бути умисно занижені або завищені оперативними працівниками для посилення впливу на осіб, яких відпрацьовують. Наприклад, якщо потенційний злочинець почав плутатися в показаннях, суперечити сам собі, повідомляти нові, раніше не відомі дані, то йому можна «запропонувати» відбути більший термін ув'язнення, порівняно з початковими умовами «гри». Або, навпаки, коли особа загалом дає правдиві показання, але потрібно деталізувати обставини, що цікавлять слідство, доцільно їй пообіцяти занижені строки відбування покарання в межах КК України й поблажливе ставлення з боку поліцейських.

Удалим прийомом може бути особисте спілкування особи, яка може бути причетною до безвісного зникнення, з процесуальним керівником у справі (прокурором), який чітко

окреслює потенційному злочинцю його процесуальне становище й обумовлює строки, які буде запитувати державний обвинувач у суді в разі зізнання або незізнання особи.

Тобто в роботі з декількома доставленими особами важливо нав'язувати їм «правила гри» в інтересах слідства. Якщо під час відпрацювання в умовах органу поліції встановити місцеперебування безвісно зниклого не вдалося, то необхідним є подальше проведення оперативно-розшукових заходів одразу після відбуття осіб з органу поліції. Здебільшого після візиту до слідчого чи оперативного працівника особа, причетна до безвісного зникнення, «активізується», тобто вчиняє різноманітні дії – зустрічі з особами, що становлять слідчий (оперативний) інтерес, здійснює телефонні дзвінки, знищує чи переховує речові докази тощо.

Висновки. Зміни в суспільному житті України, прийняття нових законів і відомчих нормативно-правових актів МВС України та Національної поліції, упровадження в практичну діяльність підрозділів новітніх технологій зумовлюють необхідність удосконалення й оновлення теоретичних напрацювань з проблем організації і тактики розшуку безвісно зниклих осіб. Для цього доцільно розробляти нові рекомендації з тактики дій оперативних працівників у певній ситуації.

Праці науковців у цьому напрямі мають відповідати принципу оптимізації роботи відповідно до потреб оперативної практики. Організація і тактика розшуку безвісно зниклих осіб є взаємопов'язаними поняттями, що визначають основні дії зацікавлених у розшуку підрозділів поліції, що забезпечують збирання якісного первинного матеріалу з моменту отримання заяви або повідомлення про безвісне зникнення особи, розшук безвісно зниклої особи за «гарячими слідами». Актуалізовано проблему використання сучасних технічних засобів, зокрема мережі Інтернет. Проаналізовано ситуацію, у якій здійснюють роботу з декількома затриманими особами, а саме тактичні особливості відпрацювання таких осіб в умовах приміщення органу поліції. Запропоновано пристосувати наявну модель з теорії ігор до ситуації безвісного зникнення особи відповідно до українського законодавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні [Електронний ресурс] : наказ МВС України від 7 лип. 2017 р. № 575. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17/page>. – Назва з екрана.

2. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>. – Назва з екрана.

3. Основы оперативно-розыскной деятельности : учеб. для юрид. вузов / под ред. В. Б. Рушайло. – Изд. 4-е, стер. – СПб. : Лань, 2002. – 718 с.
4. Оперативно-розшукова діяльність : навч. посіб. / [Д. Й. Никифорчук, Є. М. Моїсєєв, О. М. Джужа та ін.]; за ред. О. М. Джужі. – Київ : Правова єдність, 2009. – 310 с.
5. Оперативно-розыскная деятельность : учебник / под ред. К. К. Горяинова, В. С. Овчинского, А. Ю. Шумилова. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 794 с. – (Серия «Высшее образование»).
6. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність : підручник. У 2 ч. Ч. 1 / О. М. Бандурка. – Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2002. – 336 с.
7. Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ : підручник / В. М. Плішкін. – Київ, 1999. – 641 с.
8. Мир математики : в 40 т. Т. 8 : Хорди Деулофеу. Дилемма заключенного и доминантные стратегии. Теория игр / пер. с исп. – М. : Де Агостини, 2014. – 144 с.
9. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. – Назва з екрана.
10. Тлумачний словник сучасної української мови : близько 50 000 сл. / уклад. І. М. Забіяка. – Київ : Арій, 2007. – 279 с.
11. Українська радянська енциклопедія : в 17 т. / голов. ред. М. П. Бажан. – Київ : УРЕ, 1963. – Т. 14. – 592 с.

REFERENCES

1. Nakaz MVS Ukrainy "Pro zatverdzhennia instruktсии z orhanizatsii vzaiemodii orhaniv dosudovoho rozsliduvannia z inshymy orhanamy ta pidrozdilamy Natsionalnoi politzii Ukrainy v zapobihanni kryminalnym pravoporushenniam, yikh vyjavlenni ta rozsliduvanni": vid 7 lyp. 2017 r. No. 575 [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine "On approval of the instruction on the organization of interaction of pre-trial investigation bodies with other bodies and units of the National Police of Ukraine in the prevention of criminal offenses, their detection and investigation" from July 7, 2017, No. 575]. (n.d.). zakon2.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17/page> [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy "Pro operatyvno-rozshukovu diialnist": vid 18 liut. 1992 r. No. 2135-XII [Law of Ukraine "On Operational and Investigative Activity" from February 18, 1992, No. 2135-XII]. (n.d.). zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> [in Ukrainian].
3. Rushailo, V.B. (Ed.). *Osnovy operativno-rozysknoi deiatelnosti [Basics of operative-search activity]* (4th ed.). SPb.: Lan [in Russian].
4. Nykyforchuk, D.Y., Moiseiev, Ye.M., & Dzhuzha, O.M. (et al.). (2009). *Operativno-rozshukovf diialnist [Operational and Investigative Activity]*. O.M. Dzhuzha (Eds.). Kyiv: Pravova yednist [in Ukrainian].
5. Goriainov, K.K., Ovchinskii, V.S., & Shumilov, A.Yu. (Ed.). (2002). *Operativno-rozysknaia deiatelnost [Operational and Investigative Activity]*. Moscow: INFRA-M [in Russian].
6. Bandurka, O.M. (2002). *Operativno-rozshukovf diialnist [Operational and Investigative Activity]*. (Vols. 1-2). Kharkiv: Nats. un-t vnutr. sprav [in Ukrainian].
7. Plishkin, V.M. (1999). *Teoriia upravlinnia orhanamy vnutrishnikh sprav [The theory of management of internal affairs]*. Kyiv [in Ukrainian].
8. *Mir matematiki [The World of Mathematics]*. (Vols. 1-40). Moscow: De Agostini [in Russian].
9. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: vid 5 kvit. 2001 r. No. 2341-III [Criminal Code of Ukraine from April 5, 2001, No. 2341-III]. (n.d.). zakon3.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> [in Ukrainian].

10. Zabiaka, I.M. (2007). *Tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrayinskoj movy [An Explanatory Dictionary of Modern Ukrainian Language]*. Kyiv: Arii [in Ukrainian].

11. Bazhan, M.P. (Eds.). (1963). *Ukrainska radianska entsyklopediia [Ukrainian Soviet Encyclopedia]*. (Vols. 1-17). Kyiv: URE [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 29.05.2018

Nykyforchuk D. – Doctor of Law, Professor, Head of the Department of Operative and Searching Activity of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine; **ORCID 0000-0001-9041-6197**;

Chemerys D. – Postgraduate Student of the National Academy of Internal Affairs. Kyiv, Ukraine; e-mail: chemeris83@online.ua; **ORCID 0000-0002-6140-4506**

Theoretical Aspects of Organization and Tactics of the Search for Missing Persons in Modern Conditions

The article is entitled about theoretical aspects of organization and tactics of search missing persons in modern conditions. At the beginning, the author formulates the problem and purpose of the article. Then he begins to describe the main body of the article. He starts from normative acts which regulate this kind of activity and focuses on the definition of concepts such as organization and tactics. The article shows the connection between theory and practice of police activity regarding the search for missing persons. The scientist demonstrates the elements of tactics and then goes on to speak about police operative-search activity. He dwells on first steps in search for missing persons starting with receiving a statement about disappearance of a person and then touches upon planning of operational actions and peculiarities of their conduct. At the same time attention is paid to determine criminal circumstances of the accident. Subsequently the author describes the problems that arise during searching for missing persons. The review of problems in this sphere begins from the quality of police activity and then touches upon specific situations. The author gives some examples from his experience. Besides that, the researcher describes changes in the life of the country which are reflected on the work of the police and described by the researcher. It means the changes in the structure of government bodies that provide supporting information, mass computerization, database creation, the need to use the internet resources in daily activities. To summarize the author writes it is important to say that theoretical research in this area is conditioned by the needs of practice. The scientist show the theoretical aspects of organization and tactics search for missing persons in modern conditions which are important for science and practice.

Keywords: organization; tactic; missing person; social networks; workout of persons; operative-search activity; mathematical model.